

Ob letošnji maturi

Ko to pišem, so nekateri maturitetni izpiti še v teku, in sicer na znanstvenem liceju »Franco Prešeren« in na tehničnem zavodu »Žiga Zois«, vseeno pa lahko kot član komisije na zavodu Žiga Zois o letošnji maturi (in o maturi na splošno) napišem nekaj misli, ne da bi se pri tem izneveril tako imenovani »profesionalni etiki«, ki nalaga nekakšno nevsiljivo molčečnost, saj bo list izšel, ko bodo rezultati izobešeni tudi na zgoraj omenjenih šolah.

Tudi letos se je (kot prejšnja leta) zgodilo, da smo tik pred zdajci dobili naslove, ki res niso bili najboljši, prevod iz italijanskega jezika v slovenščino je bil

ADRIJAN PAHOR

okoren, mestoma tudi zgrešen, vendar bi lahko bil po mojem mnenju tudi slabši, kar pa seveda ne more biti opravičilo za uradnega prevajalca, ki je — kot nam je zagotovil inšpektor Vitale, ki nas je presenetil s svojim obiskom — izredno zanesljiva in strokovno podkovan osebja, ki uživa globoko zaupanje samega ministrstva. Delna razbremenilna okoliščina za uradnega prevajalca je lahko morda samo dejstvo, da tudi italijanski original ni bil ravno mojstrsko izdelan, tako da ga je bilo dejansko težko prevajati. Inšpektor nas je namreč prosil, če bi mu lahko na licu mesta prevedli italijanski original v slovenščino z vsemi popravki, istočasno pa je predlagal, da bi mu uradni slovenski prevod prevedli v italijanščino, tako da bi lahko na deželnem šolskem uradu lahko primerjali uradni italijanski tekst s tistim, ki smo ga opravili mi na podlagi »zloglasnega« slovenskega prevoda. Inšpektor je bil vidno zamorjen, morda tudi zaradi vika in krika, ki ga je zaglal lokalni tisk, med katerimi je prednjačil naš slovenski dnevnik, kateremu se je zdelo primerne enačiti nerodno prevedene naslove z izbruhom Zalivske vojne, saj sta se oba »dogodka« znašla na prvih straneh z debelo tiskanimi črkami.

Ta neljubi pripetljaj vsekakor ni oškodoval naših dijakov, ka-

Spomenica Slovenske skupnosti

»Slovinci v Italiji doživljamo tiho, a pogubno asimilacijo«

Slovenska skupnost je 14. julija izročila slovenskemu zunanjemu ministru Lojzetu Peterletu spomenico o temeljnih vprašanjih, s katerimi se ta čas spopadajo Slovenci v Italiji, da bi dosegli dejansko enakopravnost in ustvarili pogoje za plodnejše sožitje. V ospredju je problematika volilnih reform, ki manjšini odvzemajo možnosti za prisotnost v izvoljenih predstavniških telesih, kar podkrepuje zahtevo po zajamče-

nem zastopstvu. V spomenici pa se obravnavajo še vprašanja zaščitnega zakona, televizijskih sporodov v slovenščini, novih napadov na slovenski jezik in pogajanj med Slovenijo in Italijo. Slovenci v Italiji doživljajo »tiho«, a pogubno asimilacijo, zlasti v občini Trst pa je mogoče govoriti o pravem »etničnem čiščenju« v kulturnem smislu.

Zaradi odpravljanja slovenskih izvoljenih predstavnikov, ki se

kaže tudi v tem, da je edina slovenska stranka, Slovenska skupnost, zaradi krivičnih volilnih zakonov po več desetletjih izginila iz deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine in iz tržaškega ter goriškega pokrajinskega sveta, in zaradi dejstva, da italijanske ob-

Iz vsebine:

- Delo in uspehi ŠZ »Gaja«* (str. 7)
A.B.: Med kladivom in nakovalom (str. 2)
Uspeh igre A. Pregarca o Slomšku (str. 6)
J. Paljk: »Rad bi videl, da bi bili malce bolj mladi« (str. 7)

Posnetek s tiskovne konferenca o sistematičnemu krčenju naših pravic, ki jo je 19. t.m. priredila Slovenska skupnost na svojem tržaškem sedežu. Na sliki so (z leve): deželni predsednik stranke Marjan Terpin, tržaški pokrajinski tajnik Martin Breclj, deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni podpredsednik Andrej Bratuž (foto S. Ferrari)

Ne dopustimo nove sramote!

Pravica do javne rabe svojega jezika je ena izmed temeljnih in pglavitnih pravic pripadnikov narodnih manjšin. Tržaška občinska uprava jo je v odnosu do slovencev vedno malo spoštovala, v zadnjih časih pa jo vse bolj krši in sistematično spodkopava. Tako ni bila slovenščina nikoli dovoljena v tržaškem občinskem svetu, v zadnjih časih pa drug za drugim izginevajo še redki preostali dvojezični napisi v okoliških vaseh, župan je z dvema okrožnicama prepovedal rabo slovenščine v dopisovanju s tržaško občino, občinski urad za prevajanje in tolmačenje propada itd.

Zdaj pa namerava tržaška občinska uprava odpraviti še pravico do rabe slovenskega jezika v krajevnih sosvetih, ki jo predvideva njihov sedanji pravilnik v svojem 27. členu. To so skušali doseči z odobritvijo novega pravilnika 21. t.m. Glasovanje so med prepri preložili na 22. julija, ko bo verjetno zadnja seja tržaškega občinskega sveta.

Ssk ocenjuje, da gre za izredno hudo dejanje. Gre za nadaljevanje in stopnjevanje politike sistematičnega brisanja slovenske prisotnosti, ki že hudo spominja na etnično čiščenje. Gre za kršenje človekove pravice, republi-

ške ustave, mednarodnih obveznosti Italije, zlasti Londonskega memoranduma in Osimskih sporazumov, pa tudi 96. člena statuta tržaške občine.

Ssk poziva vso slovensko in demokratično javnost, naj se upre temu novemu primeru teptanja že uveljavljenih pravic pripadnikov slovenske manjšine, ki Trst diskvalificira pred omikanim svetom in ga še bolj potiska v slepo ulico, v katero ga je zapeljala kratkovidna nacionalistična politika. Ssk poziva izvoljene predstavnike v rajonskih svetih in v tržaškem občinskem svetu, naj ne dopustijo te sramote.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 22. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.35 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Vojna je obrt, kruta in egoistična; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Na bregovih Vardarja«, Primorci v Makedoniji med obema vojnama.

■ PETEK, 23. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Števerjan '93; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 24. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Zlata Jurin: »Dedek, izmisli si pravljico!«; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Živeti zdravo; 16.00 Bile so stezice...; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar).

■ NEDELJA, 25. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Stekleni oreh« (Miroslava Leban); 11.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar); 17.00 Carlo Goldoni: »Dobrohotni godrnjač« - komedija v treh dejanjih.

■ PONEDELJEK, 26. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Četrtekova srečanja: dr. Kazimir Humar; 9.15 Otroški knjižni sejum. Napisala Lučka Susič; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Po južnoameriških vrhovih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.25 Potpuri; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ TOREK, 27. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tihotapstvo, ropi, krivolovi in druga hudodelstva ob meji; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana.

■ SREDA, 28. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.40 Slovenski okteti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Bardo 1992; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

»Slovinci v Italiji doživljamo tiho...«

ta v Doberdolu 12. julija sklenila, da s posebno spomenico opozori širšo, tudi mednarodno javnost na nezavidljivi položaj Slovencev v Italiji. Spomenico sta deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar in tržaški strankin pokrajinski tajnik Martin Breclj izročila zunanjemu ministru Republike Slovenije L. Peterletu z željo, da bi tudi slovenska vlada in diplomacija opozorili oblasti Republike Italije na obveznosti, ki jih imajo do slovenske manjšine, in na primerne vzpostavitev plodnega in odprtega dialoga z njenimi zastopniki. Minister Peterle je v prijazen razgovoru zagotovil Slovenski skupnosti, da bo na manjšinsko problematiko opozoril italijanskega zunanjega ministra Andreatto že na srečanju v Budimpešti. Povedal je tudi, da je Ministrstvo za zunanje zadeve že pred časom po diplomatski poti opozorilo na primernost, da bi nova italijanska volilna zakonodaja upoštevala upravičene zahteve narodnih manjšin po zajamčenem zastopstvu.

VPRAŠANJE
INTERNACIONALIZACIJE
NAŠIH VPRAŠANJ

Deželni svet Ssk je v Doberdolu vsekakor sklenil, da na sedanjo problematiko slovenske manjšine opozori tudi evropske insti-

tucije, saj bo potrebna tudi formalna internacionalizacija, če ne bo prišlo do bistvenih premikov v pozitivno smer.

Zasedanje v Doberdolu je bilo posvečeno tudi analizi junijskih volitev, o čemer so poročali deželni tajnik Ivo Jevnikar, tržaški pokrajinski tajnik Martin Breclj in goriški pokrajinski tajnik Hadrijan Corsi, vodil pa ga je deželni predsednik Marjan Terpin. V široki razpravi je bila soglasno poudarjena nujnost novega združevanja Slovencev ob poudarku, da volilni izidi Ssk govoriijo odločno proti temu, da bi prišlo do kakega razprševanja glasov v italijanske stranke. Jeseni bodo sklicani strankini kongresi, ki naj začrtajo pot za nadaljnje delo.

Ssk se je zaustavila tudi pri polemikah o televizijskih sporedih v Kopru in izrazila začudenje nad nekaterimi stališči, ki so prišla do izraza tudi v slovenskem parlamentu in izpričujejo nezanimanje za položaj medijev zamejskih Slovencev ter nerazumevanje za potrebe slovenskega prebivalstva.

SKUPNI PREDLOG
ZAŠČITNEGA ZAKONA
ŠE TA MESEC

Deželni svet Ssk je odobril osnutke možnih popravkov volilnih zakonov za zagotovitev zajamčenega zastopstva, ki jih je posredo-

val južnotirolskim in valdostanskim parlamentarcem. Kljub negativnim izglemom je Ssk izrazila zadoščenje, da je z večmesečnim opozarjanjem na ta problem in številnimi pobudami dosegla veliko pozornost do te problematike in spodbudila tudi druge sile, da so se do nje opredelile.

Glede skupnega predloga zaščitnega zakona je Ssk izrazila stališče, da ga je treba dovršiti in potrditi v okviru skupnega slovenskega zastopstva v najkrajšem času, vsekakor sredi julija, da lahko pride do predložitve pred poletnim preporom v parlamentarnem delu. V primeru kakega zavlačevanja bi zaradi odgovornega zgodovinskega trenutka čutila dolžnost, da prevzame tudi samostojne pobude. Sedanje besedilo ne zadovoljuje vseh komponent, vendar odraža bistvene zahteve manjšine, njegova ogromna vrednost pa je v dejstvu, da prvič tudi formalno izraža skupna stališča in bo torej po odobritvi veljalo za skupno platformo Slovencev v Italiji.

Ob koncu se je deželni svet Ssk zavzel za refinanciranje državnih prispevkov za slovenske kulturne dejavnosti iz zakona za obmejna področja, da v pričakovanoju zaščitnega zakona ne usahne delo naših ustanov in organizacij, ki so lahko v ponos slovenski in širši skupnosti.

Med kladivom in nakovalom
(ali: Slovenci in krovne organizacije)

Volilni izidi so že zdaleč za nami. Stranke pa se še danes bijejo predvsem pri nas za sestavo nove deželne večine, medtem ko so v pokrajinskih upravah (tako v Trstu in Gorici) že volitve same z zadnjim turnusom oz. balotažo zamejile nove večine in s tem dale zeleno luč predsednikoma oz. odboroma, ki sta seveda izraz predsednikove politične volje. V vsakem primeru pa je slovenska stranka povsem nastradala in zaradi znanih novih zakonskih določil izostala iz treh pomembnih izvoljenih teles.

Pri vsem tem se torej postavlja vprašanje novega vodenja političnega boja zamejskih Slovencev. Pisali smo že o potrebi enotnosti, pisali tudi že o potrebi nove strategije slovenske samostojne stranke. V tem okviru pa vemo tudi, da gre med zamejskimi Slovenci še za drugo, nestransko (čeprav niti prejšnja ni strankarska v banalnem pomenu besede) politiko. V Italiji smo Slovenci deljeni tudi kulturno, socialno, seveda idejno — in vse to se jasno kaže v vsakdanjem življenju. Pa tudi v organiziranem narodno — političnem delovanju ne iz-

razito strankarskega značaja, kjer se združujemo pod okrilji krovnih organizacij. Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza danes in morda v tem politično delikatnem trenutku še bolj prevzemata vodilno vlogo v nekakem »vrhovnem« vodenju manjšinskih zadev, ki niso izključno strogo politične narave. Slovenske najpomembnejše kulturne in socialne ustanove, kot so npr. gledališče, glasbene inštitucije, knjižnice, raziskovalni zavod itd. — to so le nekateri izmed dejavnikov, ki zanimajo vse Slovence na Tržaškem in Goriškem ali pa beneška dvojezična šola v videmski pokrajini. In te bi morale danes dejansko biti nekaka skupna last celotne manjšine, medtem ko dobro vemo, da vsaj do danes to niso bile!

Seveda ni to ves problem ali vloga naših krovnih organizacij. Te so tudi in predvsem poklicane, da vodijo, usmerjajo in koordinirajo delo svojih članic in jih na zunaj »politično« predstavljajo. Kaj to pomeni? To seveda pomeni, da krovne organizacije izražajo narodnopolitično voljo svojih

članic, da posebej pred italijanskimi oblastmi — od Rima do Trsta, Gorice in Vidma — branijo in zagovarjajo njih koristi in vlogo ter so nekak zunanji glasnik splošnih manjšinskih teženj in potreb. Enako seveda tudi v odnosu do matične domovine in njenih oblasti ter ustanov, ki so ali bi morale biti zadolžene za manjšinsko vprašanja nasploh. Danes jasno vemo, kako potrebni in upravičeni so taki stiki in so vse kaj več kot le kaki mostovi za prehod iz ene države v drugo...

Poslanstvo teh krovnih teles vsekakor ni vedno hvaležno in lahko. Njih akcija med manjšino samo in njenimi razcepi, med manjšino in večino, med manjšino in matično domovino — ta vloga je skoraj vedno podobna nečemu med kladivom in nakovalom, ko se težko točno ve, kje je meja in kje se začneja oz. konča neka stvarnost.

Slovinci v zamejstvu gledamo z upanjem in pričakovanjem na delo in prizadevanja krovnih organizacij (ki bi jih kdo rad imel kar tri...). Zato tudi upravičeno pričakujemo, da bo povsod zmagal čut odgovornosti in enakopravnosti združen z zavračanjem hegemonističnih teženj in nadvlade od strani kogarkoli v našem zamejskem prostoru — tudi v odnosu z matico!

a. b.

Intervju z dopisnikom RTV I. Grudnom, ki po 8 letih zapušča Trst

»Slovenska manjšina bi potrebovala večje sporazumevanje in skupen nastop«

Po osmih letih bivanja v Trstu, kjer je bil dopisnik Radija in televizije Slovenija, se Igor Gruden vrača v Ljubljano. Gotovo ga naši bralci poznajo, saj je bil vedno prisoten tam, kjer se je kaj dogajalo — kar je ena bistvenih nalog časnikarja — pa naj je šlo za »zgodovinske« ali pa obrobne dogodke, ki so se pripetili pri nas. Igor Gruden je pošiljal prispevke o tukajšnjih dogajanjih tudi na Ljubljanski dnevnik in TV Koper. Sam je izračunal, da je v tem času poslal okrog 600 poročil in komentarjev, kar ustreza skupno 120. uram programa.

Kot nam pove že sam priimek, je Igor Gruden po očetu Nabrežinec. V Ljubljani je dokončal germanistiko in študiral tudi primerjalno književnost, od vedno pa se je ukvarjal z novinarstvom. V Trst je prispel 1. septembra 1985, še poldrugo leto pa mu sedaj manjka do upokojitve. Kot redni dopisnik je imel Gruden priložnost, da se je od blizu seznanil z našo problematiko in se vživel vanjo, povsem naravno pa je, da na to gleda morda drugače kot mi, saj prihaja »od zunaj«. Pred povratkom v Ljubljano smo se srečali z njim in mu postavili nekaj vprašanj o njegovih tržaških letih.

Glede na to, da je bil oče iz teh krajev, si verjetno že pred prihodom v Trst vsaj delno poznal tukajšnje razmere in problematiko slovenske manjšine. Kako si se tu počutil?

Iz očetovih pripovedi sem spoznal le fašistično obdobje. Oče je namreč zbežal, ko so fašisti začeli dajati slovenskih fantom ricinusovo olje. Z bratom se je moj oče ustavil takoj za mejo, pri Uncu, kjer sem jaz tudi rojen. Tudi profesionalno se nisem ukvarjal s problematiko Slovencev v Italiji, dokler nisem leta 1967 bil prvič poslan kot dopisnik slovenske radiotelevizije v Trst. Tukaj sem preživel tri leta in sem se nato vrnil v Ljubljano. Ta prva izkušnja me je tudi spodbudila, da sem se, ko sem opravljal druge posle, s spominom večkrat vračal v Trst. In leta 1985 sem se vnovič odločil, da grem dopisnikovat v te kraje. Očitno sem se tukaj dobro počutil, tako delovno kot človeško in sem zato zaprosil še za štiriletno obdobje. Mislim, da so bili z mojim delom zadovoljni ali pa so raje videli, da me ni v Ljubljani, zato so me pustili tu. Sedaj me tudi niso odpoklicali, vendar pa sem sam izrazil željo, da si pri 61 letih naposled spet malo uredim svoje družinsko življenje, saj sem bil za dolgo obdobje razpet med Trstom in Ljubljano.

Kakšni pa so Tvoji vtisi sedaj, ko si po osmih letih dela v zamejstvu zelo od blizu spoznal tukajšnje probleme? Kaj bi morala po Tvojem naša manjšina storiti, da bi lahko dosegla pravice, za katere se že toliko časa bori?

Osnoven vtis, ki pa ni ohrabrujoč, je, da se politične zdrahe in soočanja matične domovine stalno in zelo hitro reflektirajo v tukajšnjem zamejstvu. Zato soglašam s tistimi, ki pravijo, da bi morala imeti manjšina kot celota v Sloveniji neko stalnejšo in ustrežnejšo mesto dialoga z matično Slovenijo, kot pa je rešeno s sekretariatom v okviru zunanjega ministr-

stva, ki je vselej vpeto v politično barvo vsakokratnega ministra. Posamezne politične skupine iščejo v matici in obratno vsak svojega zaveznika in je torej prenos te konfliktnosti skoraj neizogiben. Po mojem bi slovenska narodnostna skupnost v tem trenutku, ko se politične razmere v Italiji slabšajo, posebno ko je Trst vedno bolj črn, potrebovala ravno nasprot-

no — večje sporazumevanje in skupen nastop.

Kar me še posebej boli, pa je, da so bile politične razprtije prenešene tudi v Benečijo, ki je bila ob mojem prihodu pred osmimi leti eden najmočnejših prvih vtisov v smislu intenzivnega narodnega prebujanja. Medtem je padel berlinski zid, med Ul. Sv. Frančiška in Ul. Donizetti pa še ne...

Ob letošnji maturi

terim že nekaj let nudimo tudi fotokopijo italijanskega originala. Kandidati so se v glavnem odločali za prvi naslov o kršenju človekovih pravic, nekaj jih je izbralo četrtega, tistega o modernem teokratizmu, na liceju pa se jih je kar precej opredelilo za literarnega (predstaviti so morali enega izmed sodobnih slovenskih pisateljev). Naslovi so bili dostopni povprečno razgledanemu dijaku, saj niso bili strogo specifični. Kljub temu so le malokateri obravnavali zastavljeno tematiko problemsko, osebno, da ne rečem kritično. To seveda lahko trdim za tiste izdelke, s katerimi sem imel sam opravka. Kandidati so v glavnem naštevili dejstva, morda iz gole želje, da bi dokazali, koliko problemov poznajo, manj pa je bilo osebne poglobitve pa še to brez ustrezne analize in sinteze. Nikakor pa ne smem prezreti tistih nalog, v katerih so naši dijaki dokazali, da slovenščino odlično obvladajo, saj so bili nekateri izdelki že blizu stilizirane črtice in vsekakor vredni objave. To pomeni, da je za nekatere dijake slovenski jezik vrednota, ki se jo splača ohranjati in negovati. Navdušila sta me tudi izredno zanimanje za slovensko književnost in želja nekaterih, da bi svoj študij

literature nadaljevali na univerzi, kar je za »trgovce« nekoliko neobičajno, a v zadnjih letih nič kaj presenetljivo. Za marsikatero dijake so namreč prav humanistični predmeti tisti, ki odpirajo neslutene dimenzije našega duha, omogočajo poglobljanje ontoloških in antropoloških problemov, zato pa so tudi bolj zanimivi in seveda bistveni.

Pri ustnih razgovorih so se kandidati v glavnem dobro izkazali — in to kljub temu, da smo nekaterim drugi predmet »zamenjali«, kot pravijo dijaki, uradno je namreč komisija tista, ki izbere kandidatu drugi predmet pri ustnem razgovoru; bili so pripravljene — seveda so največ pozornosti posvetili maturitetnim predmetom, zato so bili nekoliko presenečeni, ko jih je naša predsednica komisije vprašala nekaj iz splošne kulture. Malo je bilo takih, ki so znali odgovoriti na njena (včasih res težka in zapletena) vprašanja, zato so odhajali nekoliko poparjeni, prepričani, da so s tem postavili na kocko svojo težko pričakovano »zrelost«.

Letos je bila matura — tako vsaj nekateri pravijo — še po starem, že z naslednjim letom pa bi jo morala zamenjati reformirana matura: dijaki bodo polagali izpit iz vseh predmetov, spraševa-

Kaj pa meniš o kulturnem življenju Slovencev na Tržaškem? Je dovolj aktivno ali pa bi ga bilo treba bolj razviti in v katero smer?

Zdi se mi, da se vedno bolj opušča folklorna tradicija, ki jo sicer na nek način nujno izpodrivajo sodobna komunikacijska sredstva, ni pa še uspelo najti povezav v nekih sodobnejših okvirih. Najbrž je razen te nevarnosti, da ni pravih programov, vedno večja materialna stiska ustanov, ki naj bi k temu pomagale. Vse priznanje pa izrekam slovenskim profesionalnim kulturnim ustanovam (SSG, NŠK, GM...), ki s svojo kvaliteto presegajo manjšinski okvir.

Zalo zaskrbljujoča pa je jezikovna kultura. Zdi se mi, da tudi oba osrednja slovenska medija nista dovolj zgledna v svoji govorici.

Kaj Ti je ta osemletna izkušnja v Trstu pomenila?

To je moja največja izkušnja, saj sem v Trstu preživel četrtno svojega delovnega veka. To pomeni, da bom s to izkušnjo živel, dokler bom lahko mislil, in da se bom vračal k njej, dokler bom lahko delal.

* * *

(Novi dopisnik RTV Slovenija v Trstu je prof. Mirjam Mušenič iz Kopra).

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

la pa naj bi jih interna komisija, samo predsednik komisije bi bil »zunanj« član. V to reformo pa malokdo verjame; ni dvoma, namreč, da bi se — v kolikor bi dijake spraševali njihovi dolgoletni profesorji — marsikaj spremenilo, predvsem pa bi država ogromno prihranila. Profesorji bi že v naprej vedeli, kaj jih čaka, nič več ne bi bilo odpovedi iz zdravstvenih razlogov, ko bi nekdo zvedel, da ga čaka sedemdeset ali več kandidatov in bi bil zato ob gotov mesec počitnic, v zameno pa bi dobil majhen prispevek, ki ne odtehta naporega popravljanja nalog, spraševanja in peklenske vročine, v kateri se vse to odvija. Gre namreč tudi za to, da bi bila matura, ki je že danes marsikdaj farsa, jutri še bolj banalna. Morda bi bila edinole bolj pravična (čeprav dvomim v to): izstopali bi marljivi, vztrajni in požrtvovalni dijaki, danes pa se zna uveljaviti tudi tisti, ki v petih letih šolanja ni pokazal veliko zanimanja za učno snov, na zrelostnem izpitu pa nepričakovano zablestel, oni drugi petletni odličnjak pa ne. Če maturitetna komisija nagradi prvega in malo manj drugega, je potem »slaba« komisija, na časopisih bomo protestne članke, na ulicah ali hodnikih obrekovanja, nekateri se obrnejo celo na sodnika, ponekod tudi fizično obračunajo z nepravičnim komisarjem...

»Študijski dnevi Draga morajo služiti predvsem manjšini«

Za mnoge kulturnike in vse tiste Slovence iz zamejstva, matice in celo zdomstva, ki jih zanima poglobitev narodnostnih, političnih, gospodarskih, kulturnih, teoloških in sploh aktualnih vprašanj, je postal začetek septembra neke vrste stalnica. Prve dni tega meseca potekajo namreč na Opčinah študijski dnevi Draga, ki so tokrat že 28. po vrsti. Prireditve bo od 3. do 5. septembra v prostranem parku openskega Finžgarjevega doma. Pred nekaj leti pa se je Draga tudi nekoliko »pomladila«. Mladinski odbor Slovenske prosvete je namreč pred tremi leti v sodelovanju s sorodnima društvo- ma iz Slovenije začel prirejati »Drago mladih«, ki je časovno le nekaj dni pred prireditvijo odraslih in poteka prav tako na Opčinah. Obe prireditvi so pred dnevi predstavili na tiskovni konferenci. Predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor je podal nekaj podatkov o poteku letošnje Drage '93, o sporedu, ki so ga pripravili mladi, pa je spregovorila Breda Susič.

NOVOSTI DRAGE '93

»Naša prireditve gre po ustaljenih tirih, zato ima obveznosti do slovenske javnosti,« nam je v pogovoru dejal Pahor. »V svojem programu smo splošni, čeprav v tej splošnosti prihajajo do izraza neke specifičnosti in to specifičnost predstavlja letos okrogla miza z naslovom »Biti manjšinec danes«, na katerem sodelujejo po en predstavnik večine in manjšine iz in Istre. Vsak bo obrazložil in utemeljil svoj pogled, ne politično, ampak s človeške plati, z vidika vsakdanjega življenja. Ta okrogla miza je za nas novost, saj smo prvič priredili takšno srečanje, na katerem naj bi prišlo do soočanja med manjšinskimi in večinskimi predstavniki.«

Kar zadeva ostale točke sporeda je Sergij Pahor povedal, da je znani slovenski kulturnik, ki živi in dela v Parizu in si tam prizadeva za uveljavitev slovenske kulture, Evgen Bavčar, letos prvič gost Drage. »Povedal nam bo, kakšna je podoba Slovenije, gledana s take opazovalne točke, kot je Pariz, kjer težko odmeva kaj manjšega. Od gosta si lahko nedvomno obetamo svetovljanski pogled na dogodke. Sicer pa so tudi vsi ostali letošnji predavatelji za nas »novi«, saj še niso predavali na Dragi.«

Sergij Pahor je tudi poudaril, da je bilo predvsem v zadnjem času veliko govora o spremembi teh študijskih dni oziroma o prilagoditvi novim časom. »Govorilo se

Breda Susič in Sergij Pahor
(foto S. Ferrari)

je tudi o tem,« je dejal, »da bi se Draga selila v Slovenijo, vendar pa smo organizatorji mnenja, da mora ostati tam, kjer je, ker mora služiti predvsem manjšini. In to ne samo zato, ker naj bi obravnavala manjšinsko tematiko, ampak tudi zato, da splošno problematiko približa manjšini, ki bo zaradi tega močnejša, bolj samozavestna, skratka bolj slovenska.«

Draga je imela precejšen odmev v vseslovenskem prostoru, vendar na žalost v Benečiji ni prodrla. »Ta predel je ostal nekoliko ob strani,« je rekel Pahor, »čeprav smo na naših študijskih dnevih imeli tudi predavatelje iz Benečije. Veliko bolj prisotna je Koroška, v prihodnje pa bi želeli pritegniti k večjemu sodelovanju tudi Benečane.«

DRAGA MLADIH O VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

»Šola tretjega tisočletja« je naslov letošnje 3. Drage mladih, študijskih dnevov za študente, mladino in mlade izobrazence, ki povezujejo slovensko mladino iz zamejstva, zdomstva in Slovenije. Prirejajo jih Združenje katoliških študentov AMOS iz Maribora, Medškofijski odbor za študente iz Ljubljane in Mladinski odbor Slovenske prosvete iz Trsta. Članica tega odbora Breda Susič nam je povedala nekaj podatkov o letošnjem sporedu. Prireditve, ki bo potekala v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, se bo pričela v četrtek, 2., zaključila pa v soboto, 4. septembra. Mladi bodo preživeli vse tri dni skupaj — gostje iz Slovenije bodo prenočili na Tržaškem — poleg zahtevnejših predavanj, ki so letos posvečena vprašanju vzgoje in izobraževanja, pa so prireditelji pripravili tudi točke za razvedritev, izlete,

odrsko prireditev, večer s kantavtorjem Iztokom Mlakarjem, zadnji dan pa pohod po Napoleonski poti do Proseka.

Draga mladih se je pravzaprav začela kot eksperiment,« je povedala Breda Susič. »Nastala je po zgledu Drage odraslih, zamisel pa se je rodila, ko smo pred tremi leti hoteli na nekoliko bolj pomemben način zaključiti »družbeno-politično delavnico,« ki je bila tedaj v ulici Donizetti v Trstu. Slišali smo že očitke, da je naša prireditve zelo podobna Dragi odraslih. Res je, da tudi mi še vedno iščemo neko podobo in trenutno so bili za nas najboljši zgled prav študijski dnevi Draga, čeprav smo seveda vnesli nekatere spremembe, ki bolj ustrezajo mladini. »Mladost« naše prireditve je tudi v tem, da si sami izbiramo tematike glede na to, kar nas najbolj zanima. Letos so si program zamislili člani združenja AMOS iz Maribora, ki so tokrat tudi uradni organizatorji naše prireditve. To nalogo si izmenično podajamo iz leta v leto, čeprav seveda praktične organizacijske zadeve ostajajo v naših rokah, ker smo tukaj na terenu.«

Kar zadeva cilje te mladinske prireditve, pa je Breda poudarila, da so to predvsem »izobraževanje in poglobitev nekaterih vprašanj in problemov. Lani je bilo govora o domu in karieri oziroma o poslovnem in družinskem življenju, letos pa so predavanja v celoti posvečena šolski tematiki in gre torej za bolj intelektualno zasnovo. V prihodnjih letih pa nameravamo obravnavati tudi socialne in druge probleme, ki jih v današnjem svetu tudi za mladega človeka, žal, ni malo. Vsekakor pa morajo biti predavanja in razprave na primerni višini.«

Slovenska skupnost o krizi v občini Devin-Nabrežina

»Danes je čas resničnega združevanja, da bomo na jenskih volitvah izvolili domačo, demokratično upravo in tako preprečili nacionalistične načrte, da bi postavili na čelo občine skrajnega desničarja in domačine, zlasti Slovence, potisnili v kot, kjer bodo popolnoma brez besede pri upravljanju teritorija, ki bo povezoval »italianissimo« Trst z državnim zaledjem,« je v tiskovnem poročilu zapisal sekcijski tajnik Slovenske skupnosti v devinsko-nabrežinski občini Antek Terčon. Med drugim opozarja, da skušajo nekatere stranke — DSL in predvsem KD ob podpori PSI — naprtiti slovenski stranki krivdo za krizo v občini in prihod komisarja.

Terčon obnavlja v poročilu zgodovino devinsko-nabrežinske občine in poudarja, da je Ssk od vedno skušala utrditi plodno sodelovanje med obema narodnostnima skupinama, ki se je uspešno začelo leta 64 z županom Legišo. Še dalje pa si bo — zaključuje — prizadevala, »da bodo domačini — Slovenci in Italijani — lahko upravljali občino ob medsebojnem spoštovanju in sodelovanju! Prepričani smo, da izjave Locchija o nevarnosti narodnostnega nasprotja ne izražajo v resnici strahu ampak željo, da do tega res pride in se tudi za to najde grešnega kozla, ki bo ob podpori sredstev javnega obveščanja sprejet kot glavni nacionalist, ki skuša oškodovati večino in se bori le za privilegije manjšine!«

POLETNI ŠKRAT

Pred nekaj dnevi smo v našem uredništvu prejeli najnovejšo številko mesečnika Škrat, ki ga izdaja Sklad Mitja Čuk z Opčin in je namenjen tako staršem kot otrokom, saj bo v tej reviji vsakdo lahko našel kaj zase. Vsebina je tudi tokrat zanimiva, pestra in aktualna, glede na to, da gre za poletno številko, pa najnovejši Škrat vsebuje tudi nekaj »lahkotnejših« člankov.

Zdravnik Viljem Ščuka piše tokrat o sončenju. Opozarja nas, v kolikšni meri je sončenje lahko koristno in kdaj postane nevarno. Berta Golob piše v tej številki o izredno pomembnem vprašanju, ki ga starši ne sme-

jo pozabiti še posebno ne v poletnih mesecih, ko navadno preživijo več časa z otroki — o jezikovni vzgoji v družini. Zanimiv članek s področja etnologije je o Benečiji prispevala Živa Gruden. V Škratu so tudi stalne rubrike Petra Suhadolca o znamenjih in Andreja Vremca o športu, poleg tega pa najdemo še mnoge druge zanimive novice in uganke za otroke. Izdajatelj revije — Sklad Mitja Čuk — na straneh tega predpočitniškega Škrata obvešča, da bo tudi letos poletno središče v Prosvetnem domu na Opčinah. Vpisovanje je od 2. do 6. avgusta na sedežu Sklada, Narodna ulica 126.

Izdelalo je vseh 211 dijakov

Pregled letošnjih matur na Tržaškem in Goriškem

Za dijake slovenskih višjih srednjih šol je sedaj matura le še spomin. Dijaki trgovskega tehničnega zavoda Ž. Zois iz Trsta, so za svoj uspeh izvedeli šele minuli ponedeljek, 19. julija, dijaki z drugih šol pa so za ocene izvedeli že v začetku tega meseca in večina je sedaj že na počitnicah. Pozitiven podatek z letošnje mature je, da so vsi dijaki, tako na Tržaškem

kot na Goriškem, izdelali. Maturantov, ki so letos opravili zrelostni izpit, je bilo skupno 211, od teh 155 iz Trsta in 56 z Goriškega.

Na klasični gimnaziji F. Prešeren v Trstu so dijaki izvedeli za rezultate 6. julija. Maturantov je bilo 10, trije pa so dobili odlično oceno: Matejka Grgič, Marija Mamolo in Matej Rolič. Tudi ostali so se dobro izkazali, saj ni

nihče dobil manj kot 40. Predsednik komisije je bil prof. Robert Petaros.

Kar zadeva znanstveni licej F. Prešeren pa so bili rezultati objavljeni 17. julija. Maturiralo je 51 rednih dijakov in en privatist, predsednik komisije pa je bil prof. Bogumil Rener. Iz 5. A razreda je med 19 dijakov dobila odlično oceno Martina Opelt, iz 5. B razreda je šestdesetico dobila Metka Kodrič, v razredu pa jih je bilo 17, iz 5. C razreda pa se je med 15. dijakov odlično izkazal Marko Germani.

Na tržaškem trgovskem tehničnem zavodu Ž. Zois je bilo maturantov največ: 59 in 8 dijakov oddelka za geometre. Predsednica komisije je bila Marija Ščuka. Na tej šoli je bil samo en odličnjak, Miroslav Chert, a tudi ostali so se precej dobro izkazali, saj je večina dobila ocene med 40 in 50. Navedeni podatki veljajo tudi za šolo za geometre. Tudi na trgovski šoli so bili trije 5. razredi: v paralelki A je bilo dijakov 25, v B 17, v C pa prav toliko.

Maturanti šole za industrijo in obrt J. Stefan so za ocene izvedeli 7. julija. Predsednik komisije je bil Mario Černic. Zrelostni izpit je opravilo 27 dijakov. Na oddelku za tehnike električne in elektronske industrije jih je maturiralo 15, na oddelku za tehnike mehanske industrije 5, na oddelku za kemijsko biološke tehnike pa 7. Med temi sta tudi dve odličnjakinji: Elda Jercog in Diana Colombin. Tudi dijaki strokovne šole so se dobro izkazali, saj je večina dobila na maturi več kot 40.

Kar zadeva slovenske šole na Goriškem, začnimo s klasičnim licejem P. Trubar. Rezultati na tej šoli so bili objavljeni 6. julija, predsednik komisije pa je bil prof. Robert Petaros. Maturantov je bilo 8, Jan Bednarich in Erika Černic sta dobila šestdesetico, ostali maturantje pa so tudi dobili precej visoke ocene.

Na slovenskem oddelku strokovnega zavoda G. Galilei za informatiko so bili rezultati izobešeni že 1. ju-

S seje Sveta slovenskih organizacij

Stiki med obema krovnima organizacijama so v bistvu dejavni

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga v celoti objavljamo. (Ured.)

Na sedežu v Trstu se je 14. julija sestal izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij in obravnaval vrsto tekočih problemov. Seji je predsedovala Marija Ferletič, prisoten je bil tudi član nadzornega odbora. Najprej je tekla beseda o odnosih z drugo krovno organizacijo, ki so v bistvu dejavni in odražajo skupno željo po ureditvi vrste vprašanj, ki zadevajo zlasti nekatere »skupne ustanove«. Če pride mestoma do polemike, to ne pomeni, da želi SSO za vsako ceno polemizirati zaradi polemike same ali zaradi kake naprej določene in prejudicialne izbire. To sprožijo lahko konkretni primeri nesoglasja ali neenakega ocenjevanja trenutnega položaja. SSO meni, da se morajo sporne točke razčistiti in da je treba postaviti jasno usmeritev na poti razumevanja in konstruktivnega sodelovanja, to pa mora nujno temeljiti na enakopravni bazi. SSO bo v tem duhu odgovorno pomagala sooblikovati nove osnove, na katerih naj tako sodelovanje sloni in po katerih naj glavne zamejske kulturne ustanove (gledališče, glasbeno šolstvo in delovanje, šola v Benečiji, itd.) nadalje razvijajo svojo dejavnost. SSO pa ne želi nositi odgovornosti za vodenje teh ustanov v preteklosti, ko pri njih ni bila soudeležena. Želi pa biti skupno s SKGZ v bodoče, na načelu enakopravnosti, v vseh ozirih aktivno in ustvarjalno soodgovorna.

Predsednica je med drugim še poročala o obisku, ki ga je delegacija Sveta slovenskih organizacij opravila pri novem predsedniku tržaške pokrajinske uprave Sardos Albertiniju. Delegacija, ki so jo sestavljali Marija Ferletič, Marij Maver in Humbert Mamolo, je predsedniku podrobno prikazala potrebe in pričakovanja Slovencev v Tržaški pokrajini, posebej še njih splošno ovrednotenje in kulturno ter socialno delovanje. Izročila mu je tudi pismen dokument z glavnimi vprašanji, ki tarejo danes slovensko manj-

šino, in s tistimi, ki so v pristojnosti pokrajinske uprave. Pri tem sta bila tudi podčrtana dostojanstvo in vloga slovenskega jezika, kar naj upošteva tudi nova pokrajinska uprava, kot se je to vedno dogajajo v preteklosti z vsaj simbolično uradno rabo na prvi seji pokrajinskega sveta. Predsednik je vse to vzel na znanje, čeprav je v glavnem vztrajal pri svojem omejitvenem tolmačenju obstoječih norm, zlasti glede rabe jezika.

Posebno pozornost je izvršni odbor SSO posvetil programu za leto 1993. Sem se uvrščajo razne publikacije, seminarji oz. zborovanja (simpoziji). Med predvidenimi publikacijami naj omenimo npr. zbirko pesmi in skladb o tolminskem puntu, nekatere kasete zgodovinsko-kulturne vsebine, jubilejno brošuro Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta ob tridesetletnici ustanovitve in druge. V načrtu je organizacija zanimivih simpozijev z različnimi tematikami. Posebej velja zabeležiti predvideni posvet z manjšinsko-evropsko problematiko, ki bi obsegal tudi sodelovanje drugih manjšin v Italiji oz. v Evropi. Naslednja seja bo v Gorici, na kateri bo odbor obravnaval še preostale točke dnevnega reda s prejšnjih sej.

ZAHVALA

Sinovi in vnuki z družinami se ob smrti očeta in starega očeta

Hermenegilda Podveršiča

iskreno zahvaljujemo mons. Francu Močniku za krščansko tolažbo pokojniku v času bolezni, vsem drugim duhovnikom s te in druge strani meje za udeležbo na pogrebu in somaševanje, domačemu cerkvenemu pevskeemu zboru in zborovodji g. Hermanu Sreberniču, pevskeemu zboru Mirko Filej in zborovodji g. Zdravku Klanjščku, govornikom: županu g. Ivanu Humarju, deželnemu predsedniku Ssk g. Marjanu Terpinu, predsednici Sveta slovenskih organizacij gđc. Mariji Ferletič, števerjanski sekciji Ssk za organizacijo pogreba, predsedniku SKD in zunanjemu ministru Republike Slovenije g. Alojzu Peterletu in generalnemu tajniku SKD g. Ediju Staniču za izraženo sožalje, vsem darovalcem cvetja, vsem udeležencem pogreba in vsem, ki so z nami sočustvovali.

Števerjan, Gorica, Gradno, Dol. Cerovo

Svojci

In memoriam

Hermenegild Podveršič

Ob smrti nekdanjega priljubljenega števerjanskega župana Hermenegilda Podveršiča se nam pogled nehote obrne v polpreteklo zgodovino naše Goriške. Njegovo županovanje je posebej označevalo zapleteno obdobje pet-

desetih oz. šestdesetih let, ko je bila tudi po slovenskih vaseh politična borba kar precej razgreta. Ni šlo za kako strankarsko politiko v ožjem pomenu besede, pač pa za skrb za domačo vas, njene potrebe in pričakovanja ljudi, ki so spet po dolgem prisilnem molku okusili vzdušje demokratičnega političnega življenja in boja.

Hermenegild Podveršič je že s svojo slovesno držo in nekako patriarhalno podobo posebej ljub slovenskega človeka našega podeželja, njegovo modrost in mero, njegovo trdno narodno zavest in zakoreninjenost v domačijo, njegovo vero v pristno duhovno tradicijo in krščanske vrednote kot skupno last slovenskega ljudstva na Primorskem.

Spominjali se ga bomo kot moža, globoko zaverovanega v svojo zemljo, ko je kot hrast v težkih povojnih letih, z vero v samostojen slovenski politični nastop odločilno prispeval k rasti svoje zemlje in svoje občine, kljub vsem poskusom za razdvajanje ljudi in sejanje zmede na vasi. Zato lahko ponovimo s pesnikom: »Hrasti orjaki za poljem stoje in se z burjo borijo«. In burja ga ni zlomila...

Naj v miru počiva v domači zemlji!

Andrej Bratuž

* * *

Konec prejšnjega tedna se je v Špetru zaključila poletna kolonija Mlada brieza, ki se je udeležilo kakih štirideset otrok od 6. do 14. leta starosti iz Nediških dolin. Tudi letos je bilo na tem srečanju lepo, prijetno in poučno.

Pogovor z režiserko Kasserlingove igre Majo Lapornik

Komedija, prepolna elementov groteske, sarkazma in ironije

Na začetku julija je bila na Ušajevi domačiji v Nabrežini uprizoritev prijetne Kasserlingove komedije »Arzen in stare čipke«, ki jo je uprizorila domača dramska skupina Igo Gruden. Delo je režirala dr. Maja Lapornik - Pelikan. Igra je naletela na dober odziv, tudi zato, ker so igralci govorili v domačem narečju — zato jo bodo gotovo še ponovili kje v naših krajih, ko bo počitniškega obdobja konec in bodo vsi člani skupine spet skupaj. Konec avgusta bodo nastopili v sežanskem Kulturnem domu. O delu smo se pogovorili z režiserko.

Bi lahko uvodoma povedali nekaj podatkov o amaterski igralski skupini, ki deluje v okviru društva »Igo Gruden«?

Gre za precej številno skupino mladih iz devinsko-nabrežinske občine, ki jih družijo veselje do igranja in nastopanja. Seveda se zasedba nekako spreminja iz leta v leto, a jedro skupine je isto že precej časa. Naj povem, da imajo nekateri izmed njih prav izrazit igralski talent in škoda je, da se mu ne posvetijo. Pred dvema letoma smo skupaj uprizorili komedijo Skupno stanovanje, tokrat smo se odločili za nekoliko bolj »poletno« predstavo in znano komedijo Arzen in stare čipke temu primerno priredili. Naj ob tej priložnosti poudarim, da so se mladi tudi tokrat temu delu približali z veliko mero ustvarjalnosti in zanosa, kar se mi v naših razmerah ne zdi zanemarljivo.

Omenili ste »Arzen in stare čipke« — kako to, da ste izbrali prav to igro? Pa še: zakaj ta konstanta komedij?

Da, to je res, ta amaterska igralska skupina se vselej predstavlja s komedijami in z njimi delim to izbiro tudi sama. Razlogov za to je pravzaprav več. Po eni strani je tu prav gotovo neka nagnjenost, naravnost te skupine do komedije, do ležernejših odrskih del, ki pa je hkrati tudi želja in hotenje do vzbujanja smeha in obenem priložnost za nekaj ironičnih bodic in domislic. Ta želja mladih pa izhaja tudi iz njihove ugotovitve, ki med vajami večkrat prihaja na površje, da je v našem prostoru malo komedij in še manj smeha. Naš čas ni zelo naklonjen smehu, ironiji

in veselju, kar je seveda razumljivo. Tudi zaradi tega se je ta igralska skupina nekako »zavezala« komediji. Uprizoritev komedije, ki jo vedno postavimo v naš čas in prostor, je tako po eni strani vabilo k neki ironični distanci do vsega, kar nas pešči, po drugi pa tudi možnost za izpoved nekaterih pogledov na vaš vsakdan. Sprašujete, zakaj je tokrat izbira padla na Kasserlingovo komedijo »Arzen in stare čipke«? To komedijo so preko filma poznali vsi člani skupine in jo takoj vzljubili, saj

gre za enega izmed biserov komedij. Tudi tekst je bil primeren za to skupino in menim, da je še danes zelo poveden.

Kaj bi povedali o samem delu J. Kasserlinga »Arzen in stare čipke«?

Gre za duhovito igro o dveh starih tetkah, ki se ob lastni nemoči spričo nasreč svojih bližnjih odločita, da bosta ljudem v stiski pomagali s tem, da jih s pomočjo arzena in drugih strupov pospremita v smrt. Tu se, tako pač modrujeta, končujejo vse tegobe posameznikov in vse je lepše. V to glavno zgodbo je avtor vpletel še druge posamezne zgodbe, od katerih smo vključili zgodbo dveh gangsterjev, ki se ob koncu spreobrneta, ljubezensko zgodbo dveh mladih, ob vsem pa izpostavili lik »norega« Teddija, o katerem je rečeno, da »ni bolj nor od tistih, ki mislijo, da sploh

Igro o Slomšku so uprizorili v cerkvi na Repentabru

A. Pregarc: »Božji vitez na slovenski zemlji«

Cerkev na Repentabru je konec prejšnjega tedna nudila čudovito okolje za odrsko uprizoritev najnovejšega gledališkega dela Aleksija Pregarca »Božji vitez na slovenski zemlji«. Avtor je v tem delu strnil najpomembnejše misli in trenutke iz življenja svetniškega škofa Antona Martina Slomška. Delo je sestavljeno kot mozaik dogodkov in misli, ki nam prikazujejo Slomškovo globoko vero in nauk pa tudi njegove človeške slabosti in izredno ljubezen do slovenskega jezika.

»Božji vitez na slovenski zemlji« je odrska lepljenka, ki vsebuje režijsko harmonično med seboj povezane utrinke in Slomškovega delovanja. »Dogajanje je zgrajeno na osnovi pisnih pričevanj o A.M. Slomšku, ven-

dar so v dialogih posejane misli, ki niso nujno njim namenjene, so pa s temi osebami in Slomškovim delovanjem — četudi ne kronološko — tesno povezane,« je zapisal avtor o tem svojem najnovjšem delu. V približno uro trajajoči igri bi bilo že težko opisati življenje vsakdanjega človeka, kaj šele takega izjemnega lika, kot je bil ta slovenski škof. Pregarcu je to uspelo in pozna se mu, da je o Slomšku, preden je igro sploh začel pisati, veliko bral, predvsem pa da je njegovo sporočilo, njegov lik, njegovo misel razumel.

Predstava v cerkvi na Repentabru (v soboto, 17., in v nedeljo, 18. julija) je naletela na dober odziv občinstva in gledalci so z dolgim aplavzom nagradili ne samo avtorja dela, ki je bil obenem tudi režiser in eden od igralcev, ampak tudi ostale člane gledališke skupine Beseda iz Povirja. Vsi so svojo vlogo zelo dobro odigrali. Anton Martin Slomšek je na odru — pravzaprav pred cerkvenim oltarjem — zaživel z Markom Kosmačem, ki se mu ni prav nič poznalo, da se z igranjem ne ukvarja profesionalno, ampak se temu posveča v prostem času, kolikor mu ga pač dopušča njegov odvetniški poklic. Kosmač se je res poglobil v lik, ki ga je posebej znal je biti zdaj izvrsten pridigar, zdaj iskren prijatelj, drugič spet strog učitelj in takoj nato očetovsko nežen. Slomškov »duhovni oče« Jakob Prašnikar je v igri bil sam Pregarc; s svojo interpretacijo je dokazal, da je na odru res »doma«. Igralec Adrijan Rustja je odlično posebej Slomškovega prijatelja in sodelavca Mihaela

niso nori... Gre skratka za komedijo, prepolno elementov groteske, sarkazma in ironije. Razpleta komedije ne bi razkrila tistim, ki si predstave niso ogledali, naj povem le, da smo na tem mestu korenito posegli v originalni tekst in igri dali čisto svojstven konec.

Tudi to igro ste odigrali v narečju. Zakaj?

Na to vprašanje prav rada odgovorjam, ker mi oziroma nam ga zelo pogosto zastavljajo, nemalokrat tudi z rahlo kritičnim podtonom. Ta amaterska igralska skupina deluje v Nabrežini in prav domače narečje je tisti jezikovni kod, ki ga člani skupine najbolje obvladajo in ki ima v njihovem primeru tudi izredno kohezijsko moč. Sama sem z veseljem opazila, da se ti mladi zavedajo bogastva, ki ga ima narečje, in ga skušajo gojiti. Nemalokrat se je ob pripravah na Arzen namreč zgodilo, da so mladi pri starejših vaščanah sami poizvedovali za kak pristnejši izraz ali ime, prav tako so posamezne dele teksta sami prirejali in prikrojili svojemu narečju. To se mi zdi zelo pomembno. In končno: zakaj naj bi se neka amaterska skupina izogibala narečja, če se tudi profesionalni igralci ponašajo z njim!

Prizor iz igre Arzen in stare čipke v režiji M. Lapornik (foto S. Ferrari)

Škof Slomšek (Marko Kosmač) in Jakob Prašnikar (Aleksij Pregarc) (foto S. Ferrari)

Stojana, lik celjskega opata Matijo Voduška pa je prepričljivo podal Drago Gorup. Odličnjakinjo v nedeljsko šoli, Nežico, edino žensko vlogo v tej igri, sta (v izmeni) zaigrali Maša Pregarc in Tanja Pečar.

Omeniti pa je treba še ostale, ki so sooblikovali igro in pripomogli k njenemu uspehu. Domiselno in obenem preprosto scenografijo, popolnoma prilagojeno in primerno cerkvenemu okolju, je postavil umetnik Demetrij Cej, za nadvse učinkovite kostume sta poskrbeli Snežica Černic in Marija Atelšek, za glasbeno opremo Ivan Florjanc, za luči in zvoke pa Darko Perharc. »Božji vitez na slovenski

Helena Jovanovič ■■■► B

Pogovor z Maro Plesničar o delovanju ŠZ Gaja s Padrič

»Tenis ni eliten šport, pri nas ga gojimo iz veselja«

Mara Plesničar

Zakaj oziroma s kakšnimi nameni je društvo nastalo in kateri so zadnji najpomembnejši uspehi?

Društvo Gaja je nastalo zaradi potreb Padrič in Gropade, da bi dali mladini iz vasi možnost, da se športno udejstvujejo tudi doma. Pridružili pa so se nam tudi člani iz drugih vasi in iz mesta.

Kar zadeva zadnje uspehe, naj prej povem, da je naša nogometna ekipa napredovala v drugo amatersko ligo. Tudi pri tenisu se končno začnemo videti rezultati našega dolgotrajnega dela. Nekateri teniški igralci Gaje so se klasificirali v C kategorijo, ki omogoča tudi tekmovalna na deželni ravni. Predlani je ta uspeh dosegla ena igralka, lani en igralec, letos pa so v C kategorijo prišli še trije športniki. Tudi balincarji so ponovno začeli tekmovali na uradnih tekmovanjih; prej so nastopali le na neuradnih, »prijateljskih« srečanjih.

Katera od vaših sekcij je deležna največjega zanimanja in ima tudi najboljše perspektive za bodočnost?

Na Padričah je mogoče že s ceste videti lepo urejena teniška igrišča, ki so last domačega Športnega združenja Gaja. Pri tem društvu pa se ne ukvarjajo samo s tem športom; nekateri člani trenirajo tudi nogomet in balincanje. Predsednik društva je Stani Kalc. ŠZ Gaja je nastalo leta 1967; najprej je bilo nogometno društvo, v katerem so trenirali še balincanje in odbojko (ta odsek je deloval do povezave s Slogo, v kateri so se združili vsi odbojkarji od Bazovice do Opčin). S tenisom so se pri Gaji začeli ukvarjati kasneje, saj so se v teniško zvezo vpisali prvič leta 1978.

Društvo je nastalo zaradi potreb vasi Padriče in Gropada — eden glavnih pobudnikov za to je bil Karlo Grgič, ki si je prizadeval najprej za ureditev nogometnega igrišča, iz tega pa je nastal športni center, ki je leto za letom raste. Danes ima Gaja šest teniških igrišč, od teh sta dve pokriti, poleg velikega pa še igrišče za mali nogomet in tri balinarske steze. Te pa so ločene od športnega centra, saj so v sami vasi Padriče.

V ŠZ Gaja je včlanjenih nad sto športnikov. Nogometnašev je 22, trenira pa jih Gianfranco Privilegi, 25 balinarjev vodita Vladimir Milkovič in Dario Kalc, teniška sekcija pa ima tri trenerje. Cirila Devetti vodi otroke, Borut Vehovec iz Ljubljane agoniste-tekmovalce, Bogdan Čuk pa odrasle rekrutivce.

O delovanju društva in uspehih njegovih članov pa tudi načrtih in željah smo se pogovorili z Maro Plesničar, ki skrbi za delovanje teniške tekmovalne skupine, torej za njihove treninge, spremstvo na tekmovanjih ter za povezavo z vsedrjavno teniško zvezo FIT. Prav konec prejšnjega tedna sta njena sinova Aleš in Borut na tekmovanju na Opčinah osvojila deželni naslov v Kategoriji **under 16**. Pri pogovoru je sodelovala tudi tajnica društva Mira Grgič, ki je tu pa tam dopolnila kak podatek o delovanju in zgodovini Gaje. Med drugim je povedala, od kod društvu ime. Gaja se namreč imenuje gozdnič med Padričami in Gropado. Ko je bilo društvo ustanovljeno, so člani prvič pridedili nočni tek — tradicija se je ohranila do danes. Na progi Padriče-Gropada-Bazovica in nazaj so šli tekmovalci tudi mimo tega gozdiča.

To je nedvomno teniška sekcija. Sploh je tenis precej v modi, poleg tega pa so naši tekmovalci že dosegli prve uspehe in to je vzbudilo precejšnjo pozornost. Največ zanimanja pa je za turnir, ki ga prirejamo vsako leto — tokrat je bil že 7. Namenjen je tenisačem iz dežele Furlanije-Juljske krajine, Gaja pa ga organizira s pomočjo trgovine Hill Sport iz Bazovice. Na tem turnirju je letos nastopilo nad 200 igralcev. Letos so prvič nastopili tudi klasificirani igralci C kategorije, zato je bil nivo igre tudi boljši in je bil sam turnir bolj zanimiv. Na zaključnih tekmah je bilo prisotnih tu-

di čez sto gledalcev, kar je za nas že rekord.

Že nekaj let vodimo tudi teniško šolo za najmlajše, stare od 7 do 8 let. Tudi to je dokaz, da temu športu posvečamo veliko pozornost. Med šolskim letom sicer ni sodelovalo veliko otrok, ko pa smo ob koncu šole privedli tudi promocijski tečaj za otroke, se jih je prijavilo 30. Upamo torej, da se bo večina vrnila k nam jeseni.

Ob vsem tem bi želela izreči priznanje pokojnemu Karlu Rudežu, ki si je zelo prizadeval in tudi veliko storil za razvoj teniške sekcije. Z njego-

vo smrtjo je naše društvo veliko izgubilo.

Kaj pa bi povedali o narodnosti sestavi članov Gaje. Športniki in tudi trenerji so v glavnem Slovenci...

Res je tako. Pri nas trenirajo pretežno slovenski člani. Naše društvo sploh pripisuje velik pomen tudi narodnostnemu vprašanju in se trudi, da bi k sodelovanju pritegnilo predvsem naše ljudi.

Imajo po Vaših ugotovitvah člani teniške sekcije možnosti za še večji uspeh?

Po mojem mnenju da, tudi zato, ker je tenis šport posameznikov. Treba pa je povedati, da je včasih težko usklajevati delo, saj ima vsak igralec drugačne zahteve in potrebe. Med ljudmi pa je včasih opaziti nekakšen »odpor« do tenisa, ker nekateri menijo, da je to »eliten šport«. To pa nikakor ne drži, posebno ne pri našem društvu, kjer ga še zdaleč ne pojmujejo za takšnega. Gojimo ga preprosto iz veselja...

Kateri pa so najresnejši problemi, s katerimi se sooča Športno združenje Gaja?

Prvi problem je seveda finančne narave — ta težava je sicer skupna vsem našim društvom — čeprav si veliko pomagamo s šagro. Letošnja se je zaključila pred kratkim. Naša šagra traja ves teden, saj vključuje tudi športne igre — nogomet, odbojko in nočni tek, letos pa je bil na sporedu tudi otroški poligon. V kratkem bi tudi želeli zaključiti dela v obeh pokritih igriščih. Že tri leta sicer naši tenisači lahko pozimi trenirajo »pod streho«, vendar pa igrišči še nista dokončani. Tudi balinarske steze predstavljajo za nas problem, ker so ločene od našega športnega centra. Na srečo imamo veliko požrtvovalnih članov in zato lahko upamo, da bomo vsaj nekatere od navedenih problemov lahko kmalu rešili.

Pogovor je zapisala h.j.

Jurij Paljk

»Rad bi videl, da bi bili malce bolj mladi«

Med stvarmi, ki sedaj najbolj begajo mlade ljudi, poleg tega, da s(m)o upravičeno zaskrbljeni za delovna mesta, je očitek, da med mladimi ni velikih in tudi ne pravih moralnih vrednot. Skorajda ni dneva, ko ne slišimo tožbe posebno starejših ljudi, ki pravijo, da se je lestvica vrednot porušila, če pa že obstaja kakšna, da se je zelo spremenila in to seveda na slabše.

Mimo nespornega dejstva, da so vrednote vedno vrednote in vedno iste, ker sicer vrednote niso, se pojavlja vprašanje, zakaj je tako. Nimam namena pisati poglobljene študije o tem, zakaj je tako in niti tega ne, kje so vzroki, ker to že počnejo sociologi in vsi tisti, ki so za to poklicani, vseeno pa bi zapisal, da se današnjim mladim čudim, pa čeprav tudi sam nisem še tako star, da bi se čutil od njih zelo oddaljenega, vidim pa, da sem od njih zelo različen. Predvsem se mi zdijo današnji mla-

di veliko boljši od moje generacije, ki ima sedaj nekaj nad trideset let in je bila ravno generacija, ki ni bila deležna »revolucije, ki revolucija ni bila, v letu 1968« in tudi generacije, za katero smo s prijatelji iz dneva v dan bolj prepričani, da je prišla malce prepozno za nekatere stvari in malce prezgodaj za druge. Nekam vmes smo padli in tam na žalost tudi ostali, starejših nismo razumeli, nekaj od njih dobili, mladih, bolje rečeno mlajših, pa tudi ne razumemo in se od njih zelo razlikujemo. Ko sem zapisal »boljši«, nisem imel namena napisati nobene laskave ocene, ampak samo dejstvo, ker vidim, da so danes mlajši veliko bolj uspešni pri študiju in veliko bolj vejo, kaj in kako in pa predvsem kam. Niti namena nimam polemizirati z njimi, ker se to ne splača, tudi zato ne, ker ti ne odgovorijo, predvsem pa zato, ker imajo na svoji strani dejstva, gre namreč za neizpodbitno dejstvo, da so uspešnejši

od moje generacije, ki se še vedno »lovi«, ker je bila vedno polna dvomov.

Prav tu pa se mi zdijo današnji mladi veliko revnejši od moje generacije, zelo malo namreč dvomijo, premalo postavljajo pod vprašaj vse sisteme življenja, pa čeprav s tem nočem reči, da so vsi sistemi vprašljivi, ampak samo to, da je naša mladost vse postavljala pod vprašaj in seveda na vsa vprašanja ni dobila odgovorov, vpraševala pa je in se je le. In tudi protestirala, kar za današnjo ne morem trditi. Gledam jih, kako uspešno končajo šolo in so potem veliko bolj uspešni na univerzi, kot je bila naša generacija, tisti pa, ki gredo takoj delat, se veliko bolje znajdejo na delovnem mestu, kot smo se mi. In tu bom zapisal najbrž za nekatere precej bogokletno trditev, namreč to, da se mi ti mladi smilijo. Smilijo zaradi veliko stvari, najbolj pa zato, ker se mi zdi, da niso mladi. Vse preveč vejo, odgovore imajo že pripravljene, nobenega mladostnega zagona ne vidim v njih. In tudi skupnih problemov nimajo, če pa jih imajo, jih ne kažejo nikomur, vsaj kot generacija ne. Je že res, da so vsa gibanja v krizi, da je dandanes najvažnejše dejstvo, da čim prej prideš do službe itd, ampak

Pogovor z vodjo slovenske reprezentance

V Sloveniji si utira pot tudi bezbol

V nedeljo, 18. t.m., se je na proseškem četverkotniku zaključilo mladinsko evropsko prvenstvo v bezbolu. Šlo je nedvomno za zanimivo prireditev, ki pa je, žal, naletela na skromen odziv. Z določenega vidika je to tudi razumljivo, saj je bezbol pri nas manj popularen šport, ki pa se postopno le začinja uveljavljati. Z začudenjem sem med drugim ugotovil, da ga celo izčrpní »Leksikon športnih panog« (Mlad. knjiga 1972) sploh ne omenja med različnimi športi, temveč le v kazalu strokovnih izrazov: do pred nekaj leti je bil bezbol pri nas praktično neznan. O njem se je veliko pisalo in govorilo v Združenih državah, kjer še vedno velja skupno s košarko in ameriškim nogometom za eno izmed glavnih atrakcij.

Na mladinskem evropskem prvenstvu je sodelovala tudi mlada postava Slovenije. Jasno je, da si od te novonastale reprezentance ni bilo mogoče pričakovati velikih rezultatov, občasna zelo dobra igra in navdušenost pa dobro kažete za prihodnost. Slovenija je izgubila s Češko 4:16, s Francijo 1:12 ter z Veliko Britanijo 12:22. Treba pa je pripomniti, da so to zelo dobre ekipe, ki spadajo v sam evropski vrh.

Vodja slovenske reprezentance je 36-letni Egon Süssinger. Sam je dolgo let igral bezbol pri Ježici, trenutno pa je mednarodni sodnik.

Najprej bi te prosil za kratko oceno tega evropskega prvenstva...

Veseli smo, da smo sestavili ekipo, ki se lahko enakovredno bori z najboljšimi evropskimi reprezentancami, čeprav rezultati tega ne kažejo. Vendar je naša ekipa mlada, med reprezentanti so tudi 13 in 14-letniki, tako da je potencial zelo velik. Prvenstvo je potekalo zelo v redu, brez kakršnih koli težav in zapletov.

Zanima me, kako je z bezbolom v Sloveniji. Kje so bili zametki tega športa in kakšna je sedanja slika?

V Sloveniji smo začeli igrati bezbol pred 18 leti. Nekaj let je bila to le rekreacija skupine fantov, pred 14 leti pa smo prav na Opčinah odigrali, lahko bi rekli, prvo prijateljsko mednarodno tekmo. Takrat nas je tržaški klub povabil, da bi nastopali v deželni ligi FJK, kar smo tudi sprejeli in bili aktivno prisotni v tem prvenstvu od leta 1979 do 1983. V tem obdobju je bezbol v Sloveniji doživel pomemben razmah, organizirali smo prva re-

publiška prvenstva v sklopu tedanje Jugoslavije pa tudi državna prvenstva.

Sedaj je v Sloveniji 8 društev, vsa imajo članske, mladinske in otroške ekipe. V preteklem letu smo začeli z načrtovanim delom predvsem za mlajše: pri nas se lahko začne ukvarjati z bezbolom že 10-letni otrok. Skupina trenerjev je začela uvajati ta šport tudi v osnovne šole, tako da se z njim sreča veliko mlajših, kar bi moralo biti jamstvo za naraščaj in bodoče kvalitete selekcije.

Za bezbol so potrebna posebna igrišča: kako ste v Sloveniji rešili to vprašanje?

Objekti: to je največji problem, ki poleg dobre volje zahteva tudi znatna sredstva. Po 18 letih delovanja smo nekako »prišli« do treh pravih igrišč, na katerih potekajo vsa državna prvenstva, hkrati pa smo priredili tudi dve evropski klubski prvenstvi. V prihodnjem letu bo v Sloveniji evropsko prvenstvo B skupine članskih reprezentanc in bo to pomembna preizku-

šnja, preko katere — upam — bomo prišli do novih igrišč in večje pomoči.

Slovenski bezbol je še vedno aktivno prisoten v italijanskem prvenstvu. Tudi sam si sodnik v nekaterih kategorijah...

Kot sem že omenil, smo od leta 1979 do leta 1983 nastopali v italijanskem prvenstvu, nato pa smo obdržali stike s tukajšnjo stvarnostjo. Nekateri smo se posvetili sodnistvu in smo v sezoni 1986/87 postali sodniki. Trenutno nas je 5 Slovencev, ki redno sodimo v C1 ligi, in sicer v Furlaniji Julijski krajini in Venetu, istočasno smo tudi mednarodni sodniki.

Veliko si prizadevate, da bi dvignili kakovost slovenskega bezbola. V ta namen ste sprejeli vrsto zanimivih pobud, kakor npr. sodelovanje z dvema ameriškim trenerjema. Kako je do tega prišlo?

Navezali smo stike z mednarodno zvezo, ki nam vsako leto pošlje izkušene trenerje, trenutno sta pri nas dva profesionalca iz Združenih držav. V Ljubljani bosta ostala mesec dni; trenutno skrbita prav za to kadetsko ekipo, ki se je udeležila evropskega prvenstva.

(Dar)

Zdravniki so v zadnjem času ugotovili v Trstu nad sto primerov hepatitisa, kar je v tem mestu zelo nenavadno, saj je bilo v zadnjih petnajstih letih povprečje okrog 15. Gre sicer za hepatitis lažje oblike oz. vrste A, vendar te bolezní ne gre podcenjevati, saj lahko še posebno v ljudeh, ki imajo že oslabilen organizem, privede še do česa hujšega. Za preprečitev te bolezni je najbolje, da se izogibamo morskim sadežem, če nismo popolnoma prepričani o njihovi neoporečnosti, in da zelo dobro operemo surovo sadje in zelenjavo. Podrobnejše informacije nudijo na Oddelku za profilakso pri tržaški KZE, ki odgovarja na telefonsko številko 040/350308.

Pregled letošnjih matur...

■ ■ ■ ■ ■

lija. Predsednik maturitetne komisije je bil prof. Ivan Černic, dijakov, ki so polagali zrelostni izpit, pa je bilo 11. Odlično oceno sta dobila dva: Tanja Curto in Christian Pellegrin, tudi drugi pa so si s svojim znanjem zaslužili precej dobre ocene.

Kar zadeva zavod za zunanjo trgovino Ž. Zoisa v Gorici je bilo dijakov 20. Za rezultate so izvedeli 6. julija. Odlično se je izkazal samo Marko Gergolet. Predsednica komisije je bila prof. Nada Pertot.

Nazadnje pa še državni strokovni zavod za trgovino I. Cankar v Gorici. Rezultati so bili objavljeni 3. julija, maturo pa je opravilo vseh 17 dijakov. Predsednik komisije je bil prof. Pino Rudež.

A. Pregarc: »Božji vitez...«

■ ■ ■ ■ ■

zemlji« je vsekakor lepo doživetje tako za tiste, ki o Slomšku ne vedo veliko, saj se mu bodo tudi s pomočjo te igre lahko približali, kot za ostale, ki jim neprecenljivo delo tega slovenskega škofa že znano. Upati je, da bodo igro predvajali še kje na Tržaškem in tudi Goriškem, avtor pa si želi, da bi jo lahko kasneje predstavili tudi v Mariboru, kjer je Anton Martin Slomšek bil do svoje smrti škof več kot osem let.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

vseeno se mi zdi, da so prikrajšani za veliko stvari, tudi za razočaranja.

Vtis imam, »da jim je vse ravno«, razen poklicnega uspeha, katerega postavljajo na prvo mesto. O moralnih vrednotah ne bi govoril, ker so te vedno enake, spreminja se samo pristop do njih in njihovo ocenjevanje, sprejemanje in življenje z njimi. Pa tudi tu so današnji mladi nekaj izjemnega: statistike v Italiji namreč dokazujejo, da nikdar do slej še ni bilo toliko mladih, ki bi prostovoljno delali v humanitarne namene. Vse lepo in prav torej.

Bojim pa se, da ni tako.

Pred kratkim sem govoril z odličnjaki naših zamejskih šol, maturo so končali, sedaj gredo v svet. Ne bom lagal, če povem, da niti enega med njimi ni bilo, ki bi kaj dvomil o svojem življenju, vsi so imeli pred seboj jasno pot, vsi so vedeli, kam gredo in tudi to že, kaj jih tam čaka. Kakšnega posebnega navdušenja ni bilo, le dejstva, morda kanček veselja pri dveh, ki sta se odločila za poseben študij in od njega veliko pričakujeta. Nobenega dvoma o politiki, o kateri nihče ni hotel niti govoriti, nobene velike kritike, samo sprejemanje dejstev, samo golo sprejemanje življenja takega, kot je, ali

so jim povedali, da je, ker ga sami še niso dodobra okusili. Spomnil sem se Conrada, tega velikega pisatelja, ki je nekje zapisal, da je hiša brez iluzij zelo varen dom, ampak tudi zelo dolgočasen. In takrat se mi je posvetilo: tisto, kar me najbolj moti pri njih je to, da so dolgočasni.

Spet ne morem mimo poloma moje generacije, ampak zanjo lahko rečem, da je vsaj nekaj poskušala, medtem ko za današnjo tega ne morem reči. Seveda bom sedaj dobil v zobe trditev, da oni delajo in ne govorijo, kar je lahko res, morda tudi je, toda včasih bi jih raje videl malce bolj uporne in trmasto bojevite, kot pa tako poslušne in ubogljivo pridne, da mi gre včasih na bruhanje, ko poslušam, česa vsega so zmožni.

Ko priredijo kakšno večjo prireditev, imaš občutek, da greš na neko dobro šagro, vse je organizirano do potankosti, nobene improvizacije, nobene kreganja, tudi ko gre za idejne in ideološke stvari, ali bi vsaj za te moralo iti, po mnenju nekoga, ki pač pripada drugi generaciji. V mojem primeru tisti, »ki je potegnila ta kratko«. Včasih poslušam ženo, ki mi pripoveduje, kako so vsi pridni na ekonomski fakulteti, kako že vedo, kam bo-

do šli delat (v prvem letniku!), kako se »grebejo« za boljše ocene in »glihajo« in barantajo zanje, nekateri tudi oceno 27/30 na izpitu statistike, ki jo ženo uči, zavrnejo.

In jih ne razumem jaz in jih ne razume ona.

In niti nima smisla o tem razpredati, ker ne pridemo nikamor. Rad bi pa le videl, da ne bi bili vsi tako pridni in bi bili malce bolj mladi in ne bi vedeli že vsega pri sedemnajstih-dvajsetih letih, ker jaz še ne vem skoraj ničesar pri petintridesetih.

Ne sprašujte pa jih po Bosni, ne o vojni in ne o lačnih, kvečjemu vam bodo povedali, da se jih ne tiče, da je sicer res grozno, ampak oni ne morejo nič storiti in kvečjemu še dodali, da delajo pri kakem dobrodelnem društvu, ki zbira pomoč za potrebne. To počno potem, ko so že pridno študirali in pospravili kuhinjo mami, zvečer pa bodo z isto vneto šli še v disko plesat zadnji prežvečeni in v techno pop predelani (v disko izvedbi!) komad Rolling Stonesov neke za vas nepoznane skupine, morda prej še skočili na kakšno predavanje na temo: »Vloga mladega kristijana v današnjem svetu«! Svojega vam namreč ne bodo imeli ali pa znali povedati ničesar.